

КОРОЛЬ СКЛАДАЄ ВІНОК НА ГРОБІ ВАШИНГТОНА

ВАШИНГТОН. — Англійський король, у товаристві президента, своєї дружини й інших визначних осіб, узявся до Мабінт Вернон і там зложив вінок на гробі першого президента Америки, визвольника з англійської неволі, Джорджа Вашингтона. Король Юрій VI. стояв хвилину в пошані із спущеною вниз головою перед гробом того, котрий воював з його предком, англійським королем Джорджем III, піднявши повстання проти несправедливо-го англійського панування.

Король зложив теж вінок на гробі нежданого американського воєнника на цвинтарі Арлінгтон у Вашингтоні. Тогож дня, минулої п'ятниці, в ротунді американського конгресу, капітолію, відбулась збірка на стріча королівської пари з сенаторами і конгресменами. Із конгресменів бракувало 78, а з сенаторів 20. Принняв їх у вході до конгресу передсідник конгресу, заступник президента, Джон Гарнер, який з тої okazji такі мусів натягнути рапіншій формальний стрій, хоч такі стрій не дуже любить. Описля королівська пара станула на пригвоєнні килими, а сенатори і конгресмени підходили поодиночі і вітались. Перший підійшов старий сенатор Бора, що теж був убраний у формальний стрій. Передтим він хвалився, що його строю він не вживав 30 літ і навіть думав, що його певно зли моли. З деякими сенаторами король, або королева вимінювали кілька слів, а позатим привітання тривало дуже коротенько. Сенаторам і конгресменам дуже подобалась королева, яка не лише гарна, але має приємний природний усміх. Вони пів голосом перешіптувались із собою і говорили: „Яка вона гарна, яка солодка, яка чарівна!“ Деякі компліменти долітали до вух королеви і, зрозуміло, робили на неї приємне враження. А конгресмен з Тексасу, що зник усіх слів, сказав: „Кузінко“, в час стиску рук з королевою не втерпів і заговорив: „Кузінко королево! Ти в дійсності краща вид своїх гарних фотографій“. На це відповіла з усміхом королева: „Дякую, пане“.

Назгаль привітання королівської пари було далеко вгавчливіше і тепліше, ніж навіть того сподівались найбільші оптимісти. Дехто навіть, шуткуючи, говорить (беручи під увагу величезну спекоту), що „Америка привітала королівську пару гарячіше, ніж того вона сама бажала“. В суботу рано королівська пара прибула до Нью Йорку і, переїхавшись через вулиці міста, з Бетері Парку, здовж західного побережжя, Центрального Парку, уладалась на Світову Виставу. По дорозі зупинилась в Колумбійським університеті. На Світовій Виставі відбулися чисельні привітання після чого королівська пара уладалась до резиденції Рузвелта в Гайд Парку, Н. Й. На привітання короля вийшло в Нью Йорку, кілька мільонів людей.

СУДДЯ ДОМАГАЄТЬСЯ САТИСФАКЦІЇ ВІД ПОСАДНИКА.

НЮ ЙОРК. — Суддя Лавис, що увільнив газарника Еріксона, написав до посадника Ля Гвардії листа з запитом, чи це правда, що пишуть газети, що Ля Гвардія натаврував його, суддю, за випущення і приписав йому нечесні мотиви? По одержанні відповіді „так“, суддя задумує домагатися сатисфакції від посадника за очернення.

ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС ОБЕЗПЕЧУЄ РОБІТНИКІВ НА ВИПАДОК ХВОРОБИ.

НЮ ЙОРК. — Компанія Джeneral Моторс рішила обезпечувати своїх 200,000 робітників на випадок хвороби та давати їм медичну опіку і гроші на оплачення шпиталів.

ВОЕННА АСЕКУРАЦІЯ СТОПА ЗНАЧНО ЗМАЛІЛА.

НЮ ЙОРК. — Стопа асекурацій експортового майна на випадок воєнного знищення цього місяця значно змаліла. Вона досягла майже того рівня, що існував перед конференцією в Мінхені. Це вважають за знак, що вигляди війни теж змаліли.

ГІТЛЕР ВИГРАВ ПРАВА ДО СВОЄЇ КНИЖКИ.

НЮ ЙОРК. — Апеляційний суд потвердив попередній присуд суду, що американська друкарська компанія „Стемпол Сонс, інк.“ неправно випустила з друку книжку Гітлера „Майн Кампф“, не маючи дозволу автора. Вслід за тим суд заборонив даліше поширювання книжки. Згадана компанія твердила, що Гітлер, коли писав ту книжку, не мав ніякого громадянства. Та це не допомогло. Також не допомогло це, що дохід з книжки призначений на втікачів з Німеччини.

МЕНШЕ ДІТЕЙ.

НЮ ЙОРК. — На основі обчислень того року вчать в американських школах 1,300,000 дітей менше, ніж десять літ тому. Причина не брак шкіл, тільки менший приріст дітей.

БЕРЕМО ГРОМАДНУ УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКІМ ДНІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЬО ЙОРКУ В НЕДІЛЮ, 18. ЧЕРВНЯ 1939 РОКУ. УКРАЇНЦІ З ЦІЛОЇ АМЕРИКИ ЗАМАНІФЕСТУЮТЬ У ТОЙ ДЕНЬ КУЛЬТУРНИМ ВИСТУПОМ ВІКОВІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДО ПОСТУПУ І ВОЛІ.

НАЦІСТИ АКТИВНІ.

Чотири фашистські організації в північній Саскачевані начисляють 19,000 осіб у своїх членстві. Г. Е. Ділтрі, секретар Торговельної і Робітничої Ради в Саскатуні, дав цю інформацію делегатам 17 міських організацій, які зібрався для обговорення діяльності нацистів.

НЕБЕЗПЕКА З ГІШМИ.

Чарльз Райлей, 36-літній робітник у Торонті (Канада), йшов улицю, маючи в кишені \$70. Надіхало авто, з якого вискочили два бандити, закинули робітникові мішок на голову, вкинули його в авто та до неспритності побили, гроші забрали, а потім вкинули його в яр, де аж рано знайшли його люди і заклали амбуляно.

ЗАСУДИЛИ МІСЬКОГО УРЯДОВЦЯ НА РІК КРИМІНАЛУ.

Г. В. Ретенбурі, бувшого міського агента до роблення закупок засудив албертський найвищий суд на рік криміналу у Форт Саскачевані. Ретенбурі був обвинувачений за крадіж газоліну і будівляного дерева на вартість \$1,699, які він закуповував для міста.

ЗНОВУ ВБИЛИ 28 ТАРАХКАВЦІВ.

В околицях Тейбер, у південній Алберті, вбито при кінці квітня 28 таракхавців, а одного зловлено живим.

ЗГІНУЛА, РЯТУЮЧИ ХУДОБУ.

Рут Довсвел, 19-літня фармерська дочка в околиці Ставфіл (Канада), згинула трагічно в огні стайні, коли кинулась рятувати заперту там худобу. Батько, ветеран світової війни, кинувся рятувати дочку і також дізнав попечення. Він був на одно око сліпий, а тепер друге попік у вогні і став зовсім сліпий.

\$750 КАРИ АБО ДВА РОКИ ВІЗНИЦІ.

Василь Новаковський, 41-літній фармер і попередньо кавсильний Сільського Муніципалу Фіш Крік, Саскачеван, засуджений на 750 доларів кари або два роки в'язниці за те, що під фальшивими претенсіями дістав допомогу в сумі 199 доларів в 1937—38 р. Допомогу дістала його жінка тоді, як він мав 1,833 долари в банку.

Суддя Дж. Ф. Л. Ембурі наложив цю кару „за його власну провину і як остерогу для інших, що могли б знайти в подібних обставинах“.

ЛЕДВЕ ВРЯТУВАВСЯ З КІНЬМИ.

З Дервент, Алберта, доносять, що Г. Кураш, переїжджаючи на возі через замерзле озеро, мало що не втопився, коли під його возом заломився лід. На щастя, вдаюся йому зняти з коней впряж і доплести з ними до берега та врятувати тим чином себе й коні.

„ІЗМИ“, ЦЕ НАСЛІДКИ ХИБ ДЕМОКРАТІЇ.

На передмісті Едмонтону Вестмайт мав недавно виклад проф. албертського університету, Ватсон Томсон. За його словами, демократія 19 століття не дописала і це саме викликало „ізми“, як комунізм, фашизм і нацизм. Іншими словами, свобода, яка з минулих століть уможливила бізнесовцеві провадити в такий спосіб своє підприємство, щоб визискувати свого ближнього, відповідно до свого бажання, не дописала. Томсон зазначив, що комунізм і фашизм є саме реакцією проти того роду свободи. Даліше ставив проф. Томсон питання й пояснював його, чи можна буде досягнути певну демократію через мир і чи можна буде досягнути її добровільно. Даліше доказував професор Томсон, що політика Великої Британії є цього року зовсім протилжна політиці з року 1938.

МАЙЖЕ ЧУДОМ УРЯТОВАНА РОДИНА.

З Менвил, в північній Алберті, надійшло звітлення, що там майже чудом врятувалася ціла родина Линчів. Сталось це в середу вночі, 3-го травня, в часі електрично-дошевої бурі. Грім ударив у хату Линчів, розвалив стіни і спричинив упадок даху на підлогу. Проте Линч, що пробудився зо сну, його жінка і син та наймит успіли видістатися з хати непокалічені.

НЕМА КІНЦЯ ПРИСУДАМ ЗА „УКРАЇНІЗАЦІЮ НАЗВИЩ“

ЛВІВ. — День за днем появляються в українській пресі повідомлення про дальші кари на українських священиків за те, що вписують до метричних книг імена українців у такий спосіб, як їх вимовляє український нарід. За цей „злочин“ засудив польський окружний суд у Золочеві о. Ярослава Муровича, пароха Нестанич, радехівського повіту, на півтора року безоглядного арешту. За те саме засудив о. Миколу Данилика, пароха Миколаєва, радехівського повіту, на 8 місяців тюрми з завішенням виконання кари на 5 років.

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ МУЧЕНИЦЬКОЇ СМЕРТІ О. НИЖАНКІВСЬКОГО.

ЛВІВ. — Союз Українських Професійних Музик ушанував концертом двадцятилітню річницю смерті композитора Остапа Нижанківського. Прибули на концерт головно ті, що належать до покоління, що зв'язане з молодістю бл. п. композитора. Як відомо, пісні о. Нижанківського захопили були відразу молодь своєю бадьорістю, радістю життя, драматизмом і шляхотною сентиментальністю. При фортепіані вступив на концерт д-р Нестор Нижанківський, син Покійного, що є сам мистцем і композитором. Бл. п. Остапа Нижанківського замордували польські жовніри у вандальський спосіб. Та про цю трагедію писати не можна, бо польський цензор цього не перепустить.

В ПРОТЕКОТЕ ВЕЛИКЕ НАПРУЖЕННЯ.

ПРАГА. — Може прийти навіть до цього, що Чехи і Морава будуть цілковито втілені до Німеччини. Дехто твердить, що те саме готово статись і зо Словачіною. Чи так дійсно буде, не знати. Зате знати те, що відбуваються масові арешти, що вказує на неспокій у краю. Та очі всіх звернені тепер на невелике місто Кладно, де тому кілька днів вбито німецького жандарма Кніста. Саме місто відоме як „червоне“. Навіть давніше давало воно найбільше комуністичних голосів. Та чи це має що спільного з тим убивством, невідомо. Вбивника досі не зловлено, хоч оголошено нагороду в сумі 70,000 корон тому, хто його видасть. Далі оголошено кару смерті на тих, що знають, хто вбив, а не видають, якщо влада про це дізнається. На місто наложено кару в сумі 500,000 корон. Її не будуть стягати з робітників, але з „жидів і тих, що йдуть слідами Бенеша“. Якщо місто не знайде в означеному часі вбивника, треба буде надіятись нових кар і загострень. Покищо арештовано понад 1,000 осіб. Між ними є якась жінка, що відома як „велика патріотка“, яку підозрюють, що це вона брала участь у згаданім убивстві.

ДАЛІ ЗАГАДКА.

МОСКВА. — Дня 10. грудня 1937 р. советська влада арештувала міссис Рут Маріо Рубенс під замітом, що вона прибула на фальшивий американський паспорт. Закидували їй також, що вона прибула до Советів із „злочинними намірами“. Тепер її звільнено по розправі, що тревала всього 10 минут. Властиво засуджено її на 18 місяців, але суддя заявив, що вона вже відсиділа кару. На суді запитала Рубенс, що є з її чоловіком, а суддя відповів, що покищо того сказати не може. Вона і її чоловік прибули до Советів з Америки під іменем Робінсонів. Її чоловіка нібито забрали з готелю чекісти і десь його вивезли. Потім і вона була десь пропала. Міссис Рубенс виглядала здорова і була дуже гарно одіта. Якби вернулася до Злучених Держав, то підлягла б карі кількатиної тюрми за фальшування паспортів. Що вона зробить, не знати. Дехто вважає її шпигункою, що є на службі Чека.

„ПОХОВАНИЙ“ ІНДІЕЦЬ.

БОМБАЙ. — Один індієць дав себе закопати в сидячій позиції й так перебував під землею 12 годин. Як його потім викопали, прийшов за дві минути до пам'яті. За тим слідили маси народу. Індієць хотів тим виявити силу йогі, індійської релігійної філософії. Запитаний, чи те саме ще раз повторить, заявив, що готов до цього кожного часу за заплату п'ять рупій.

НЕМА СПОКОЮ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ.

ПАРИЖ. — Так сказав про Польщу польський амбасадор Лукасевич. Казав, що для поляка „честь і добро мають більшу вартість ніж особисте життя і щастя“.

ПОДВІЙНА ГРА.

БРАТИСЛАВА. — Мадярське радіо подає з Будапешту постійно про те, що в Словаччині голод і нужда та незадоволення. А, з другого боку, малярський регент Горті заявляє словацькому послові, що він радий, що в Словаччині порядок та що буде тепер можна прийти до порозуміння між Словаччиною і Мадярщиною.

ВИТАЮТЬ КОРОЛІВСЬКУ ПАРУ.

Як король Юрій Шестий й королева Єлисавета вступили на землю Злучених Держав коло Наягара Фолз, секретар стейту Гол (що стоїть плечима до камери) і пані Гол привітали їх як перших англійських правителів, що відвідали Злучені Держави. До цієї сцени приглядається канадський прем'єр Кінг.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Періодично три центи.		Three cents a copy	
One year	\$6.00	One year	\$6.00
Six months	\$3.25	Six months	\$3.25
Three months	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в пачці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
One year	\$2.00	One year	\$2.00
Six months	\$1.25	Six months	\$1.25
Three months	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Ситі і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
One year	\$9.00	One year	\$9.00
Six months	\$4.75	Six months	\$4.75
Three months	\$2.50	Three months	\$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3. Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІДБАДЬОРЮВАТИ!

Українське життя в Америці це дуже делікатна цвітка. І чим далі, тим делікатнішою вона буде. Значить, щоб вона далі жила, треба виплекати для неї спеціально теплу атмосферу. Інакше вона скоро зів'яне.

Сказане, як нам здається, є таке ясне, що тяжко було б знайти такого, що того не добачував би. Зате не так багато є таких, що постійно дбали про те, таку нам потрібну, "теплу атмосферу". Бо якщо так не було, то ми не давали б так часто нагоди ріжним руйнікам і пройдисвітам занецишувати наше народне життя.

Хто має нагоду зустрітися з нашим народом на вічах, концертах чи відчитках, той добре знає, чого наші люди вимагають від тих, що виголошують промови чи відчитки. А маємо на думці нормальних людей, себто тих спокійних, працюючих масу, що має тепле серце для української справи, що глибоко відчуває терпіння Рідного Краю, та що хотіло б підходити тут в Америці свої діти в такий спосіб, щоб і вони відчували болю й радості України. Отже ті люди, а зокрема ті з них, що займаються влаштуванням віч чи концертів, як тільки зустрічаються з бесідником, то зараз кажуть: "А скажіть щось таке, щоб трохи наряд піднести на душі!" Ось такі слова — це звичайне явище. Вони підсвідомо дуже добре характеризують дійсність. А та дійсність є така, що українського духа в Америці треба постійно підтримувати. Цей дух це та цвітка, яку треба постійно підживляти. І постійно дбати про те, щоб до неї сонце доходило, бо без ділення ясного сонячного проміння вона ні цвісти не буде, ні не видаватиме овоців. Це здорово думаючи люди відчують і тому й вимагають від бесідників, щоб загал підбадьорювали, бо без цього тяжко добути від цього загалу тої праці і тих жертв, яких вимагає українська справа.

Тим, що ми ту справу піднесли, не сказали ми нічого нового. Ми свідомі цього. Та нам іде про те, щоб наш загал був послідовний. Значить, щоб настав на те, щоб діялося так, як він відчуває. Бо замало добре відчувати і розуміти, а треба подбати, щоб такі розумні засади були всюди введені в життя. Бо як так буде, то і краще стане наше життя. Тоді цілком певно не будуть мати між нами місця всякі шибайголови і недотепи, що не спосібні будувати, а тому можуть тільки кричати й анархізувати громадянство. Їх позбудемо скоро, як тільки всюди вимагатимемо конструктивного способу думання і говорення. Тоді й наші віча, концерти чи відчитки будуть для нас тільки підняттям. Бо є в нас багато доброго й гарного. Є що передавати. Тільки треба це пізнати. А саме того добра і тої краси нам треба в Америці якнайбільше, бо без того — пропадемо.

БЕЗ КОМЕНТАРІВ

Виходить у Познані католицький журнал, що називається "Тенча" (весека). В ній знаходимо (травень, ст. 37—40) статтю Станіслава Пальчевського "Шляхтя загрозована", а в ній читаємо між іншим таке:

"Умовою безпеки цілої країни є сильне злучення нашого сходу з рештою польських земель. А те через засимілювання з нарбдом польським тих елементів, які в свій хвилини ще не скрісталізовані національно і нерішени знаходяться під обстрілом агітації „української“ партії, себто через асиміляцію близьких нам покровністю українських („руських“) елементів".

Ось такий асиміляції найбільше поміг би — думає "Тенча" — рух „шляхти загрозованої", себто навернення на римське католицтво і польську національність нащадків дрібної сільської української шляхти. „Душею того могутнього вже апарату (асиміляційного), і президентом союзу шляхти загрозованої є діяльний ксьондз-декан полковник Антоні Мьодонський. Незмордовано їздить він по всіх повітах львівського, станіславського, тернопільського воєводства... і кріпить польського духа... Послухаймо, що він говорить широким масам тої свіжо відисканої шляхти. В Городенці є українські написи на дороговказках і назвах сіл: „Хтож то є, що до того допустив (гукає ксьондз Мьодонський) і щож то за люд польський у тім повіті, що на це дозволяє? Ми — господарі тої землі і до нас мусить достроїтися кожний громадянин іншого обряду чи мови"... В Ясенові Пільнім: „кому не подобається те, що ми робимо, то геть, за Збруч!" А на повітовім зїзді в Добромилі сказав ксьондз-полковник: „Не відамо ані метра нашої землі. Мусять це зрозуміти ті, що шукають України тут, де її не було, нема і не буде... Коли українці бють шляхту, то це образа Річи Посполитої. Шляхтя не дається бити, шляхтя сама бє, коли її ображають... Поляки греко-католицькі мусять мати проповіді по польськи: не дозволимо, щоб українські священники говорили в церкві не про Бога, лише про політику. Вже багато з них сидять у тюрмі. Коли не схаменуться, то опиняться там усі... Наш головний заряд дає приказ, щоб шляхтя скінчила цяцкання з ворогами держави. Хто виступить в обороні чести нації, того візьме в оборону Союз, армія і цілий народ"...

Сотки таких промов (так пише „Тенча“) будять польськість, ніби заниклу, дають їй силу і жвавість! Упродовж кількох місяців показалося, що зовсім не є вже така українська Червонська Земля, як була, ксьондз-полковник Мьодонський твердить, що з півтора мільона здогадних українців вибуде мільон чистих поляків, „Рух шляхти загрозованої" це рух будуччини. На ній треба оперти всі наші надії й рахунки. Вже нині видно, що квестію українську не так трудно розв'язати... При помочі повної динамізму шляхетської організації за кілька літ можна успокоїти наші східні землі і впровадити на ній нормальну польонізаційну праці. Коли рівночасно удасться суспільності, при помочі уряду, зліквідувати жи-

дівського талапаса, то ніщо не стоятиме на перешкоді, щоб східні землі Річи Посполитої стали такимиж польськими, як і західні".

Ось таке виписує „Тенча", орган архикалицький, що повинен би писати про християнську любов до ближнього... Орган, з якого не раз і деякі українські католицькі органи преси з призначенням передрукують, душеспасенні статті...

Не подаємо до цього коментарів. З приводу кожного речення можна було б написати цілі статті. Подаємо ці енуції-ції і цю політичну „програму" польського католицького органу тільки для орієнтації американських читачів. Щоб вони уловили собі добре ту атмосферу, в якій тут нам живеться...

ЖИВИЙ ЧОЛОВІК МІЖ НАМИ

„Мойсей українського народу", „Народний каменярь", „Завжди воїн", „Вічний Революціонер"... — можна ще й більш знайти етикет і шаблонів, що стали формулами Франківського культу. Культу, здебільша змеханізованого, пристосованого до вимог відповідної програми чи до потреб хвилини. І пам'яті Івана Франка, великого поета, вченого і громадянина, усталізовані відповідні місця в іконістасі роковин.

Живий Франко — „цілий чоловік" — стоїть понад шаблонами роковин. Живий Франко, — що жив в атмосфері тухлого й тісного рутинства, в оточенні нещирости, необовязковости, умового лінівства й байдужности до громадських справ, у часах дивно перецінованої боротьби за букви, календар і трираменність хреста, у часах, коли панував погляд, що причиною злиднів селянства є тільки пиянство та лінівство.

Живий Франко, — що навчав галицьку молодь працювати над собою, покинути пусту фразеологію, явно й рішуче висловлювати свої переконання і згідно з своїми переконаннями поступати.

Живий Франко — з карною картою, тюрмою й процесом, з недовірям власної громади і з своєю впертою боротьбою проти темноти, фальшу й дармоїдства.

Живий Франко — той, що не любив Русі, в якій так мало було справжніх характерів, а так багато малоти, самолюбства, безхарактерности й пихи.

Живий Франко — з почуттям обовязку віддати праці

свого життя простому народові і з потребою невпинної, беззаставної праці, пекаря, що пік хліб для щоденного вжитку, муляра, що заповнював люки та шіліни уламками каміння й цементом.

Живий Франко, що в своїй діяльності завжди бажав бути не поетом, не вченим, не публіцистом, а передусім чоловіком, — людиною європейської культурної формации. І головню: людиною, що в житті свого суспільства створила нову добу. Можна сказати, що коли галицька земля до Франка жила культурно й громадянськи в добі лунаного каменя, то Франко відчинив їй двері в добу електрики.

Він мав у собі завдатки, хто зна, чи не українського Гете. Величезна ширин творчих зацікавлень, поле праці, що виходило далеко поза межі чистого мистецького, — ось де він, — як це казали злосливці того часу, — „розміняв себе на дрібні", будучи водночас письменником, що вказував нові шляхи творчости, суспільником, що боровся з африканськими умовами масового буття широких мас, виховником молоді, ба — вчителем практичної щоденної політики.

Ось де видаткувався талант, що мав усі дані сягнути по найвищі письменницькі лаври. І Франко був уповні свідомий, що він власне розмінює на дрібні свій титанічний талант. Злосливцям, що придиралися до слабших його творів, писаних просто на коліні, звичайно в несприятливих умовах, він твердо й чесно відповідав:

„Я не геній, синку милий, тим ніколи й не гордивсь..."

Франко на добре пістоліт-тя випередив нашу добу як мистецтв-громадянин. До нього, за його часу й довго ще після нього долею мистця було стелити своє мистецтво під ноги упривілеєних, аристократів і багатіїв. Франко з мужністю Мойсея скасував цю панщину, дав почин до успільнення мистецтва, прорубав мистецтву шлях аж під курві стріхи. І це в той час, коли навіть у передових націях

Європи клич „мистецтво асимі!" був мрією фантастів. Святкуючи Його роковини, можемо забути одну чи другу пусто-порожню ювілейно-концертну формулу, та не повинні ми ніколи забувати, що це був перший європеець на Галицькій Землі. І вже це одне забезпечує авторів „Мойсея" безсмертя.

Перший великий живий чоловік між нами! — („Новий Час").

К. К.

ЗВІДКИ ВПАВ ПЕРШИЙ СТІЛ У СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Німецький письменник Рода-Рода займається на сторінках „Берлінер Цайтунг ам Мітаг" початком світової війни з 1914 року, м. і. історію першого вистрілу. Властивим першим вистрілом треба вважати той стріл, що 28. червня 1914 р. убув у Сараєві, в Боснії, австрійського архикнязя, наслідника престолу Франца Фердинанда. Та вирінає питання, коли і де почалися перші кроки ворожості в понятті міжнародного права.

В четвер, 23. липня 1914 р., пополудні зажадав австро-угорський посол фон Гізль у ноті від сербського уряду вияснені й сатисфакції.

В суботу, 25. липня 1914, в год. 5. минут 58 пополудні, відповів на ту ноту сербський міністер Пашіч. Тому, що австро-угорському послові сербська відповідь показала не вистарчалюю, покинув він столицю Сербії, Білгород, ще в суботу в 6. години 30 хв. Так Австро-Угорщина зірвала дипломатичні взаємини з Сербією.

Вже у вівторок, 28. липня 1914, звернувся тодішній австро-угорський міністер закордонних справ, граф Берхтольд, до міністра закордонних справ Сербії із телеграмою, яка починалася словами: „Австро-Угорщина вважає себе від цієї хвилини у війні з Сербією".

Це саме було виповідженням війни. Невідомо чи, в котрій годині того дня була ця вістка відома пограничній сербській сторожі. Сербські воїни говорили пізніше, що „під вечір".

Австро-угорські пограничні станції і стежі дістали це вполудне 28. липня 1914 р. „приказ про воєнне поготівля". „Під вечір" довідалися вони, що вибухла війна.

Перший стріл упав зо сто-

рони „Малого циганського острова". „Малий циганський острів" належав до Австро-Угорщини, а „Великий циганський острів" до Сербії. Оба острови, довгі 1.3 км. і 5.2 км., лежать на ріці Саві, там, де вона впадає до Дунаю, саме проти Білгороду. Малий острів висунений вище залізничного моста на Саві. Острів цей був того страшного для людства дня, себто 28. липня 1914 р., обсаджений стежами солоняського (малярського) піхотного полку ім. фон Райхера ч. 68. Командант одної з тих стеж запрямував між 6. і 7. годиною вечором на Саві між тими островами човен із трьома сербськими воїнами; два з них веслували, а третій стояв при кермі. Командант зпочатку начеб зволював, та за хвилину підняв рушницю, прицілився і натиснув курок. Сербський воїк, що стояв при кермі, впав навзнік із човна в воду. То була перша жертва великої світової війни по сербському бою. Назвища того воїка не вдалося ствердити.

Австрійський командант стежі повідомив про свою пригоду капітана. Цей командант, що застрілив першого сербського воїка, звався Франц Петрані.

Та ще раніше в іншому місці сталося знову щось інше. Також міст на Саві від сторони Земліна обсадила стежа того 68. полку, а командантом був тут капітан Кнелер. 28. липня добре зполудня виявилася тут через міст жива перестрілка, в якій Кнелер був тяжко ранений, а рядовик-піхотинець Андрій Тот згинув як перша жертва війни по австро-угорському бою.

Так почала свої живна велика, страшна і довга світова війна.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЕДНАННЯ

(за травень 1939)

ПРИХІД:	
З переносу	\$59.93
Прибуло в травні	2,655.75
Разом	\$2,715.68
РОЗХІД:	
а) Висилка до краю:	
1) Раненим і втікачам Карпатської України	\$1,600.00
2) На Рідну Школу	400.00
3) На визвольну боротьбу	338.00
4) На просвітні цілі Лемківщини	150.00
5) Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі	16.00
6) Українським журналістам	65.00
7) Висилка грошей до краю	\$2,585.41
б) На Світову Виставу	
в) На видання книжок Обеднання	47.10
г) На удержання канцелярії і поштові оплати	15.00
Разом	\$2,672.51
ЗІСТАВЛЕННЯ:	
Загальний прихід	\$2,715.68
Загальний розхід	2,672.51
З кінцем травня лишається в касі	\$43.17
Обеднання Укр. Організацій в Америці.	
OBYEDNANYE	
P. O. Box 122, Church Street Annex, New York City	

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

— Гордий, — замітив Окул, — важним чоловіком став у хана!

— Ні, він ласкавий! — сказав Василь Юдників.

Прибув хан. Він рішився поставити собі на Злинським полі шатро і намірив випочити один день по довгим безперинним ході. Кудеяр привів до нього русських утікачів. Вони цілували руки хана. Урман не витримав і заплакав: національне чутство, придавлене за молоді, пробудилося на вид володаря того племені, до якого належав Урман, володаря, що говорив мовою, яку чув Урман в дитячій віці з уст батька і матері.

— Найясніший хане, — сказав Урман — я твій природний чоловік; і ті люди — він показав на новохрещенців — все то, як і я, твої люди; всі ми з роду татар, нас проти волі поробили москалями. Ти наш правдивий володар. Всі ми хочемо тобі служити по вік!

Новохрещенці клялися, що будуть вірні ханові. Окул і Юдників мовчали, не розуміючи по татарськи.

— Я рад, — сказав хан — що наші прийшли до нас. Ви — діти мої, я ваш отець. Московський гнобитель заповнив вас у музюманських царствах і силоміць відвернув від нашої правої віри. Багато вас таких. За вас і за них їду я помститися на них, а ви за себе також поміститеся. Послужіть мені, а буде в мене близькими людьми. От Кудеяр висвідчив мені добро і тепер

він важний чоловік у наших юрті.

При помочі русських зрадників, що приймалися бути провідниками, хан з ордою перейшов Оку на Бистрім броді, перейшов Жиздру в тім місці, де колись то розбишаки втекли перд калужанами, вкінці перейшов Угру і звернувся на схід. Татари йшли невтомно, не стрічаючи ніде опору з рускої сторони; у тім краю русського війська не було; цар, довідавшись через станицників, що югайці стали появлятися в українських землях, та що за ними має йти сам хан, зібрав на борзі війська; воно стояло під Серпуховом, ждучи татарів по дорогі до того міста.

Татари не брали міст, щоб не тратити часу і не дуже нищити край, оставляючи те діло югайцям, тільки, переходячи через оселі, палили їх, зазначаючи тим свою побіду. Вже до Москви лишалося не більше як сімдесят верств. Окул шепнув: його стала мучити совість, що він служив бисурманам проти християн; він утік, переградаючись лісами, в Литву.

Кудеяр покликав до себе новохрещенців, що перейшли на сторону хана з Урманом, а з ними Урмана і сказав:

— От ви почули, що ви не руські, а татари. Прикро вам стало, що ви служили чужому володареві, московському, природному заклятому ворогові всього вашого татарського племені. Ви побачили вашого правдивого й праведного володаря татарського і серце ваше затремтіло. Відслужіть же йому велику службу. Наш володар нагородить вас і ви будете в нього як перші мурзи. Служба вам буде не легка за те й ласка не мала. Ідіть у Москву: всі ви по руськи вмієте і вас будуть уважати за руських; тепер жеж усякого народу багато туди втікає. Скоро ми прийдемо в Москву і ви побачите наших людей і наші коні — підпалить Москву в різних частях. От вам гроші, щоб вижити там. Ідіть, хан велить.

Вони взяли гроші й поїхали. По тім заклинав Кудеяр Юдників і сказав:

— Ви мої вірні, любі діти. Нема в мене миліших людей на світі над вас, ви назвали мене своїм батьком; я вам поручу таке важне діло, якого іншим не поручив би. Ідіть у Москву, а як ми підемо до неї,

підпалить її в двох місяцях. Вважайте, не дайтеся зловити, а то мені без вас тяжко буде.

— Чого даватися зловити, — сказав Ждан — на те йдемо, щоб діло зробити, а не дається зловити.

— Але нікому, нікому не говоріть! — сказав Кудеяр. Орда зробила до другого дня трицять верств. Кудеяр покликав Лихарева і Русина. — Братчики! — сказав він: — всі ваші втекли кудись, ви одні осталися. На вас надія вся. Хочете, чи не хочете служити ханові? Ми вас не держимо. Не хочете — втікайте, як утекли проведири ваші. А хочете служити ханові — вчиніть потрібне діло.

— Куди нам іти? — сказав Русин: — хіба до Івана, щоб шкуру здер? Ні, воно болять.

— Все можемо зробити! — сказав Лихарев: — що хан прикаже? Хоч вогненного птаха добути звелить, то й того поїдемо добувати.

— Не добувати вогненного птаха, а пустити його послать вас хан, — сказав Кудеяр. — Ідіть у Москву і як ми підійдемо до неї з ордою, ви підпалить її в двох місяцях.

(Дальше буде).

3 ДНЯ

ВОЛЯ І РІВНІСТЬ

Одного гарного ранку поспішав я до праці. Вулиця, якою я переходив, обсаджена деревами, а свіжі і повні листя корони творили майже безперервний дах над головою. Збоку видніли маленькі цвітники, обсажені докрити зеленим живоплотом.

Деякі живоплоти втратили були свою симетричну рівність. Під впливом весни і напорі животворних сил, одні зелені верхи живоплоту виростили понад інші. Якби ті верхи були гарні, як радісно усміхались до сонця, як хотіли пияти вище і вище!

Та тут же відігралася сумна трагедія, що цікує всі прояви нашого земного життя: господар вийшов з дому і почав стирати ці верхи, почав зрівнювати живопліт. Зловіщо кланцали ножиці, а зелені, найкращі верхи розсипалися на боки.

Трагедія рівності і волі.

ТАМ ДЕ ВОЛЯ, НЕМА РІВНОСТІ.

Подібне, подумав я, діється в житті, з людьми. Там, де є воля, там неможлива рівність. Бо як лишати людям повну свободу проявляти свої фізичні й інтелектуальні здібності, то зараз одні з них вибувають понад інші, рівність пропаде. Кожен хтось захоче назавжди повернути рівність, то він мусить ужити жорстоких диктаторських ножиць, які нещадно стинають голови всім, що вибувають понад інших. Рівність буде повернена, але за яку ціну! За ціну волі.

Видно, ці два поняття, рівність і воля, себе взаємно виключають. А люди обдурюють себе і других, коли думають, що ті два поняття можна ставити побіч.

ПОЛІТИЧНА ДЕМАГОГІЯ.

А всетаки „рівність і воля” це такі приманливі слова, що ними даються люди обдурювати багато разів. Багато політичних демагогів і шарлятянів при допомозі тих слів видряпали наверх і при допомозі них вдержували далі свої впливи. Вони обіцяють людям „волю і рівність”; обіцяють, що живопліт може рівно рости без ножиць. Колиж ця штука в практичному житті не вдається, то вину вони звальюють на тих, що заздальгидь перестерігали, що це неможливе. „Це вони, капіталісти, фашисти, тому винувати”, верещать вони.

„РІВНІСТЬ” У СОВЕТАХ.

Большевицькі лідери, бажаючи запровадити в Соведах рівність, почали нещадно витереблювати тих людей, що своїми головами вносились понад інших. Та скоро вони переконалися, що всіх таки не зрівняють. По князях, графах, поміщиках, генералах, буржуазії, церковній гієрархії, прийшла черга на „куркулів”. Винищивши й тих, вони побачили, що на споді існує ще босячина, яку піднести годі, а до якої треба було б стирати увесь творчий елемент, щоб зрівняти суспільність. З суспільного живоплоту не залишилось би нічого, тільки всохлі штурпаки.

Це було перше протверезіння большевиків. Водночас большевики побачили, що, зрівнюючи суспільність до найнижчих елементів, вони якимось чудом самі залишаються на вершці і тим псують симетрію. Що було робити? Чи для рівності і собі втяти голову?

Цього було забагато навіть для таких „ідеалістів”, як

большевики. Вони пішли практичнішим шляхом і, хоч теоретично далі голосили суспільну рівність, то в практиці почали впроваджувати виліт. Ці виліти відносились у першій мірі до них самих, до упривілейованої комуністичної верхівки, яка, підстригуючи інші суспільні верстви, сама вибувала високо понад советський суспільний живопліт. В той час, коли пересічний фаховий советський робітник нині заробляє по 200 рублів, а селянин по 50 на місяць, то большевицькі вибранці заробляють по 10,000 і більше.

ВІДНОШЕННЯ МІЖ РІВНІСТЮ І ВОЛЕЮ.

Та хоч рівність і воля в практичному житті годі віділити, то між ними поняттями таки мусить бути якийсь пристойне відношення. Певна нерівність мусить бути допущена за ціну волі, а воля до певної міри обмежена за ціну приблизної рівності.

Кожний устрій у кожній порі решатиме про те відношення між рівністю та волею, й натиск класисте раз на одне, раз на друге. Та здається, що найкращим залишиться такий той устрій, що залишає корисним конструктивним суспільним елементом свободу вибаватись наверх, а нещадно обтинає голову всяким спекулянтам і галапасам, які нічого не творять, тільки споживають, те, що витворили інші; які спинаються вгору не при допомозі своїх вартісних, творчих прикмет, лише при допомозі підступу, розбою, поліції, жандармів, при допомозі клікрової солідарності, опертої на особистих інтересах.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ ЖИТТЯ РІЖНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЛЕМЕН ЧИТАЙТЕ ПОВІСТІ З ЦЬОГО ЖИТТЯ

НАПРИКЛАД: ДЛЯ ПІЗНАННЯ ЖИТТЯ ЛЕМКІВ: ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ

ЗА ЗЕМЛЮ

ЛЕМКІВСЬКА ПОВІСТЬ з передмовою Богдана Лепкого

Автор цієї повісті служив довгі роки суддею на Лемківщині, а, як звісно, суддя може пізнати життя народу так, як лише може пізнати уродженець або священник.

Життя лемків у цій повісті змальоване таким, яким воно є. Автор нічого не підкашує ні згоджує. Він ні навчає, ні моралізує. Як суддя старався писати по правді: мале велику любов лемка до прадавньої землі, його старинні звичаї, що часто згадуються в писаних законами держави. Любо до землі й прадавнього звичаю згадується ще з любов'ю до іншої людини, і так повстає складна картина життя цього преславого українського племені, що на своїй маловрожайній землі та серед важких і несприятливих життєвих умов зберегло свою рідну землю, свої старовітські звичаї мови й віру.

Відома український письменник Богдан Лепкий у передмові до повісті подає багато невідомого про лемків та автора. В розмові в повісті йдуть лемківською мовою, але автор облекшив розуміння цієї мови доданням нескінченні книжки словничка лемківських слів.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення слати до:

„Svoboda”
BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Вибір.

Два злодії філософують, що ліпше дістати: засуду на 15 літ в'язниці чи досмертний? — Ліпше досмертний. — Чому? — Бо 15 літ в'язниці не кожний витримає, а досмертну кожний мусить.

Відважний.

Микола вибрався на полювання на оленів.

Станув посередні поляни, приготивав рушницю і жде.

Переходить лісничий: — Чому ви не крикесь? — питає.

— Криксь? — буркнув Микола. — Ви думаєте, що я боюся оленя?...

КОМУНІКАТ „ОБЕДНАННЯ”

(В справі жертв на Карпатську Україну).

В останньому часі зачали появлятися в деякій пресі різні „інформації” від якихсь „довірених” людей, котрих імен не подається, в справі грошевих посилок з Америки на Карпатську Україну, а зокрема для збігців і ранених з Карпатської України. З них виходило, що гроші, які складали наші люди в Америці на Карпатську Україну, десь „застрягли”, пропали, чи були вжиті на інші цілі, а не на поміч Карпатській Україні. Супроти цього, на випадок, якби хто пробував втягати до цієї кампанії й ті збірки, які складало на ту ціль українське громадянство в Америці через „Обеднання”, подаємо ось тут точний список висланих жертв. І зазначаємо, що згадані нижче посвідки враз з фінансовими позиціями в книжках може оглянути кожний представник якоїнебудь української організації (крім большевицької), навіть такої, що не належить до „Обеднання”.

Обеднання держить точний список усіх збірок, що напливають до Обеднання, а також дає точні щомісячні звіти, куди ті гроші висилається.

На тому місці подаємо ще раз усі суми, вислані безпосередньо на руки прем'єра А. Волошина в Хусті, а також вислані опісля комітетами помічч раненим і втікачам з Карпатської України.

На руки прем'єра А. Волошина.

Дня 5. грудня 1938 Обеднання вислало через Бюро п. Степана Ковбасюка, 277 Іст 10 вул. в Нью Йорку, \$2,300. Число посвідки 58508. Згадане Бюро зберігає посвідку з оригінальним підписом прем. А. Волошина, а канцелярія Обеднання зберігає посвідки від Бюро. Ця сума подана в звіті Обеднання за листопад у „Свободі” з 17. грудня 1938.

Дня 21. грудня 1938 Обеднання вислало на руки прем'єра А. Волошина \$1,700, знов через згадане Бюро, число посвідки А 4613. Ця сума подана в загальному річному звіті Обеднання в „Свободі” з 10 січня ц. р. В Бюрі на ту суму зберігається посвідка з оригінальним підписом прем. А. Волошина.

Інші посилки.

Крім того на виразне бажання жертводавців вислано через провід О. У. Н. на дім політичних збігців у Хусті \$1,000, на Січ у Хусті \$500, і на санаторію в Хусті \$250. Першу посилку вислано 7. лютого ц. р., число посвідки А 6022; дві інші вислано 7. березня ц. р., число посвідки А 6421. Перша сума подана в касовім звіті Обеднання за січень у „Свободі” 13. лютого ц. р. Дві наступні подані в звіті за лютий у „Свободі” 24. березня ц. р. Оригінальні посвідки знаходяться в Бюрі.

Висилка одягу і телеграм.

Далі, Обеднання виплатило на висилку одягу в Карпатську Україну і на телеграми, зв'язані з ріжними протестами в справі Карпатської України, \$776.67. Разом усіх грошей на Карпатську Україну вислано та виплачено \$20,296.67, не вчислюючи коштів пересилки самих грошей, які заплачено сумарично з іншими послідами. Посвідки на всі видатки є в канцелярії Обеднання.

Обеднання Укр. Організації в Америці.

Нова куховарка.

— Чи Юльця вміє варити? — питається пані кандидатки на нову куховарку.

— Так, на два способи...

— ? ? ?

— Це залежить від цього, чи гості мають ще прийти колись, чи ні!...

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АЛЕНТАВН, ПА.

День Матері.

Цього року Свято Матері у нашій громаді влаштувала виключно молодь, наші хористи та учні місцевої української школи, які своїм коштом і трудами гідно вшанували своїх матерей, що й було несподіванкою для кожної учасниці-матері.

По відчиненні салі хористи хором ім. Миколи Лисенка ввели і саджали мамів за столи, а потім, по занятті всіх місць, піднеслась на сцені куртина і почався концерт шкільної дітвори. Кожна пісня була переплітана відповідними декламаціями учнів.

Вступне слово виголосила й провела цілою програмою Катруся Кіцак, учениця п'ятого відділу, а реферат виголосила Степанія Коченаш, також учениця п'ятого відділу. Під час останньої пісні „Дяте, мамо, цвіти ростуть” хористи чіпляли матерям цвіти, а дали покліканню до слова пароху укр. прав. громади, о. Осипу Филіму. В своїй промові висловив о. Филіма свою радість з приводу такого гарного свята, та подякував молоді і всім дітворі за прегарний примір. Подякував і п. Іванові Заворського за підготовку цього свята.

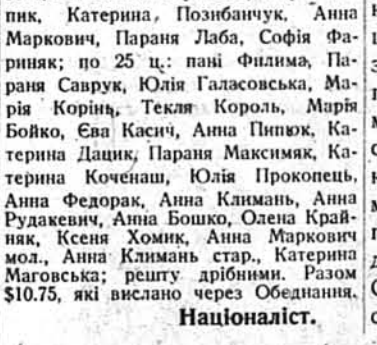
Потім о. Филіма попросив присутніх, щоб не забули й тих матерей, які в останній боротьбі втрапили своїх синів за кращу долю й волю з наїзниками мадярами в Карпатській Україні.

Збіркою занялись пані Катерина Позибанчук і пані Параня Лаба.

Жертвували: Марія Яремчук \$1; по 50 ц.: Анастасія Мушаста, Марія Попик, Катерина Позибанчук, Анна Маркович, Параня Лаба, Софія Фариняк; по 25 ц.: пані Филіма, Параня Саврук, Юлія Галасовська, Марія Корінь, Текля Король, Марія Бойко, Ева Касич, Анна Пилик, Катерина Давид, Параня Максимак, Катерина Коченаш, Юлія Прокопів, Анна Федорак, Анна Климан, Анна Рудаківич, Анна Бошко, Олена Крайняк, Ксенія Хомик, Анна Маркович мол., Анна Климан стар., Катерина Магоська; решту дрібними. Разом \$10.75, які вислано через Обеднання.

Националіст.

СЬОГОДНЯ!

ВИЛІЯМ ДЖ. МЕНОВЕРН.

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ

повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ СФОРМУЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободі”:

„SVOBODA,”
83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

Дня 28. травня ц. р. відправлено в укр. прав. церкві панахиду за бл. п. Евгеном Коновальцем і поляглих січових стрільців. Панахиду відправив о. В. Дяків-і в гарячій проповіді закликав до жертв на визвольну боротьбу. Зібрано в церкві \$6.47, а з відзначок \$9.23. По відчисленні дрібних видатків вислано через Обеднання \$14.50 на призначену ціль. З жертводавців зложили: М. Філь \$1; решта дрібними. Збіркою занялася 2 сотня січових стрільців з Пасейку.

ШКАГО, ІЛЛ.

Молоде подружжя на старий край.

Іван Лучич і Степанія Дзюркевич вїхалися в укр. прав. церкві на Борнсайд, а опісля запросили своїх остей на по правини. Гості явилися громадно і в часі гарної забави староста закликав їх до збірки для молодих. По збірці молода пара передала своєму пароху \$15 з проханням відіслати ті гроші для ранених Січовиків і втікачів з Карпатської України. Ось так посту-

Дрібне оголошення.

Хто згубив минулого понеділка на дорозі між Львовом і Куликовом портмонецьку з 200 злотими, хай її не шукає, бо я вже її знайшов. „Зичливий”.

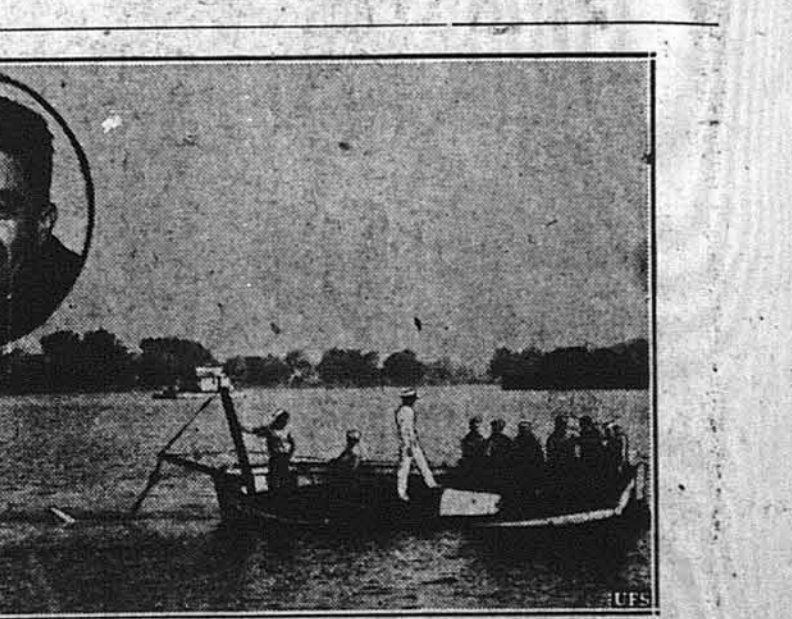
СЬОГОДНЯ!

РІЧНА ПРОГУЛЬКА КОРАБЛЕМ ПРИ МІСЯЦІ

заходом
ПРАВИЛЬНОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ
ПЕРШОЇ ВАРДИ ДЖЕРЗІ СІТІ,
КОРАБЛЕМ „А МЕРИКАНА”
ПОНЕДІЛОК, 12. ЧЕРВНЯ (JUNE 12, 1939)

ТАНЦІ! ЗАБАВИ!

Корабель відіде від причалу „СІ” (PIER “C”) на початку вулиці Йорк, в Джерзі Сіті, в 8. годині вечором. ПРОГУЛЬКА ВІДБУДЕТЬСЯ БЕЗ ОГЛЯДУ НА ПОГОДУ. Тікет \$1.00. Чистий дохід призначений на добродійні цілі.

СМЕРТЬ НАЙБІЛЬШОГО ЛЕТУНА МЕКСИКА.

Моряки з флотної стації Анакостія усувають з води ріки Потомак розбитий літак, на котрому згинув Франсіско Сарабія, що його вважали найбільшим летуном Мексика й звичайно називали мексиканським Ліндбергом. Літак і тіло летуна відправлено до його рідного краю. В окремій образку вгорі: Сарабія.

В АНГЛІЇ ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

Англієць про трагедію Карпатської України.

В травневому числі місячника **Найтін Сенчюрі** („Дев'ятнадцяте Століття“) появилася дуже цікава стаття, написана англійцем, очевидцем трагічних подій, які переходили Карпатська Україна в березні ц. р. Стаття має заголовок „Кінець Карпатської України“. Під псевдонімом **Вортігері** криється ім'я знаменитого англійського політика.

Стаття цікава тим, що переповідає хід подій в дуже отвертий спосіб, і треба сказати, одна з нечисленних, що описує героїську боротьбу карпатських українців проти наїзника. Автор в різних словах критикує чеський уряд за те, що вислав до Хусту чеського генерала, щоб той „робив порядок“ там, де його не треба було заводити, бо він і так існував. „Вони (представники Праги) виїхали до нелюдяної Словаччини та до похлопачому голосно, молоді Карпатської України з намірами перевести натиск. Тимчасом словаки вже були себе продали. Ціна продажу була обіцянка незалежності. Німці заплатили бажану ціну. Словаки одержали незалежність... на один день. Громадяни маленької автономної держави Карпатської України були одиними, що не дали себе підкупити і кинулися боронити свою свободу на життя й смерть. охороняли перед напасником, згід з його вимогами в 1918 році, своє домашнє вогнище“.

Автор описує далі приїзд до Хусту генерала Пухали та його напад на українські військові формуції. „Мадяри тільки вижидали тої нагоди — пише автор — та вповні озброєні, з артилерією, літаками, перейшли границю. Проти мадярів стало селянство, без зброї, часто тільки з вилами й камінням у руках. І коли вони старалися здержати мадярів, чехи звернули проти них, ззаду скорстріли, заатакували українців, які всіми силами намагалися не допустити мадярів на ту землю, що все ще держалася чехо-словацької республіки! Вони також висадили у воздух магазин з муніцією в Хусті, щоб не доставляв в українські руки... З Праги безупинно приходили через радіо прикази, щоб здатися та залишити навіть пасивний спротив. Чеські відділи врешті перейшли до Польщі та Румунії, оставляючи своїх співгромадян на їхню власну долю. Українців розстрілювано

АМЕРИКАНЦІ ЗА ГРАНИЦЕЮ.

Гелен Джекобс, американська передова спортсменка гри в ентівку, що тепер зовсім виздоровіла з минулорічного поранення ноги — говорить з Білом Тилденом, своїм партнером на гришці Милбурі в Лондоні. Гелен збирається грати у Вимблдоні, починаючи 26 червня.

як „франк-тірерів“, або повстанців, прилапаних до зброєння в руки. Багато симпатії присвячується в нас чехам, але мало, або й зовсім ні тому народові загинулої республіки, який боронив свого краю та свого прапора не словами й деклараціями, але кров'ю“.

Стаття обнімає чотири сторінки друку й писана, як автор зазначає, в потягу на границі між Словаччиною й Мадяриною.

Україна і її нарід.

На лондонському книжковому ринку появилася нова книжка на українські теми. Написав її Гю П. Вовлс (Hugh P. Vowles) видання В. і Р. Чеймберс, Лондон 1939, сторінок 224 з етнографічною мапою України; назва книжки „Україна і її нарід“. Обгортка книжки в синьому й жовтому кольорі.

Ця книжка, вицвіт конюктурного часу. Через поверховну прихильність до українців пробивається старий гріх: русофілізм. Автор займається залишити навіть пасивний спротив. Чеські відділи врешті перейшли до Польщі та Румунії, оставляючи своїх співгромадян на їхню власну долю. Українців розстрілювано

ле... вона більше підсичувана „українськими ультра-націоналістами, ніж в дійсності існуюча“.

Автор послуговується широким статистичним матеріалом, у великій мірі правильним, але ослаблює власні аргументи, ставляючи їх під знак запитання. При обговорюванні українських земель ділить їх на східно-українські та західно-українські. Багато місця (й похвал) присвячує автор советській Україні, промовчує протиукраїнські засоби, якими Москва панує над Україною. В книжці багато разів підкреслюється „наміри Гітлера супроти України“ та пронімецькі настрої українців. Книжка цікава з того огляду, що відістої присвячена українцям і українським справам, дарма, що не все з об'єктивного боку.

(Укбюро, Лондон).

СУЧАСНИЙ СВІТ.

Дивні настали скрізь часи, Яких ще не було, Бо хоч весілля нема краси І музики так мало.

Бо хоч всі ноти пишуть так, Щоби здобути шанси, То всеж гармонії скрізь брак, А є тільки диссонанси.

ПРОГУЛКА КОРАБЛЕМ ПРИ МІСЯЦІ ЗАПОВІДАЄТЬСЯ ПРЕКРАСНО.

Джерзі Сіті, Нью-Джерзі. — Планів річної корабельної прогульки Демократичного Клубу, Першої Варди Джерзі Сіті, що відбудеться ввечір у понеділок, дня 12-го червня, вже викінчені. Для цієї прогульки зачартовано корабель „Американа“, котрий виїде з причалу „Сі“ на кінці вулиці Йорк і попливе горі Гудзон і назад.

Міський комішенер Вільям Дж. МекГоверн, виконний президент загального комітету, уплянував для розвідки учасників прогульки цілу низку новостей.

При виконуванні подробиць з ним співпрацює його брат Філіп Р. МекГоверн і великий комітет, до якого входять представники з кожної просто-імігрантської групи.

ЗБОРИ ВІДПІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. Місячні збори Тов. Український Клуб Поступовий, від 70., відбудуться в вівторок, 13. червня, в годині 7. ввечір, в галі У. Н. Дому, 181-183 Фін. Ст. Кожний член обов'язаний прийти на збори, щоби вирішити свої вкладки до кожного місяця, після статуту У. Н. Союзу § 179: „Вкладки — як їх платити“. Прийдіть своїх кресних або знайомих, щоби їх вписати в члені У. Н. Союзу. Члени, вишлите свої діти до У. Н. Союзу, бо то є найкраща і найліпша аскурація для наших дітей, бо за 25 ц. місячні вкладки ваша дитина є забезпечена на \$500 до 16. року життя, а відтак переходить до старших членів і має один рік вишній від оплати, а по трох роках дістає дивиденду, на що має вже переконання за минулий місяць, май, що члени дістали дивиденду і їх діти також. Повідомляється члени, щоби сповняли свої обов'язки, після статуту § 179 У. Н. Союзу. Планш Дмитріха, пресид.; Михайла Самоїла, кас.; Антіп Олексій, фін. секр. Адреса секретаря: Anthony Onysuk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Зап. Січ, від 367., відбудуться в вівторок, 13. червня, в год. 7:30 ввечір, в галі церквоний. Просити всіх членів явитися на збори, бо є важкі справи. Хто ще не взяв чека-дівиденди від У. Н. Союзу, хай приїде на збори і візьме. Члени мусять вирішити свої догди до пірничих зборів, як зарішок відказати платиничні книжечками, що всі догди заплачені за останні роки. Старайтесь придати нових членів. — М. Микитинський, Лиско, Дмитрій.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й.

На Карпатську Україну. Гром. Н. Троїновський переіслав через Обеднання \$18.50 для ранених і потребуючих з Карпатської України. Зложили: Бр. св. Василія Великого, від 87 У. Н. Союзу, \$10; по \$2: Н. Троїновський, С. Кін; по \$1: О. Костецький, С. Хорт, М. Студеній, Г. Максимик; В. Машляк 50 ц. Разом \$18.50.

ПІТСБУРГ, ПА.

Січовикам Карпатської України. На зборах Союзу Українок ч. 27 ПІТСБУРГ ухвалено вислати на допомогу раненим Січовикам Карпатської України \$10. Гроші вислали через Обеднання.

Марія Лесько, касирка.

ЛІСОНІЯ, КОНІ.

На Карпатську Україну.

Комітет залучених організацій на своїй засіданні ухвалив повести акцію в своїй громаді і прийти з поміччю Карпатської України. На збірку комітет виробив листи і роздав поїмні делегати. Результат зборів сядає:

На листу ч. 2 збирав В. Вавро, Зложили по \$1: В. Вавро, С. Шурани; по 50 ц.: М. Коробей, В. Семичини; по 25 ц.: М. Дашур, Т. Олександр, Релінеба (Політ) Маркет. На листу ч. 4 збирав М. Дашур, як слідує: Зол. Січ, в Доррі, Коні, як слідує: по \$1: Євко Карпик, Т. Захаревич, М. Мірон, Н. Золотко; по 50 ц.: Я. Короткий, О. Ротко, Р. Гроздич, Марія Нещо, Т. Сівак, Стефанія Сіпін, В. Прископич, Р. Ріалік, О. Мерешак, А. Малазі; дрібними датками \$5.75. На листу ч. 7 збирав Василь Прископич, Зложили по \$1: В. Прископич, П. Четвический, В. Шурани, І. Малазі, В. Каліна, М. Студеній; по 50 ц.: Т. Коробей, В. Ваволяк, Ф. Микух, І. Скотецький, пані Дутко, пані Левинська, Олена Наталік, С. Підберезняк, І. Андрушак, В. Данусь, Анна Концевич, Росифина Домірецька, О. Патуляк, Н. Хирівський, А. Биньковський, П. Крупа; Броніслава Мірон 60 ц.; по 25 ц.: Настя Гранаті, Н. Білинський, А. Жук, Я. Нішот, О. Блонцек, Анна Томіно, Т. Сівак; дрібними 15 ц. На листу ч. 9 збирав Іван Шурани. Зложили: Анна Зборівська \$5; П. Сморечняк 50 ц.; Т. Горбаль 25 ц. На листу ч. 13 збирав Дмитро Віришк. Зложили: К. Завіляк \$1; М. Зопко 50 ц.; Анна Жук 25 ц.; дрібними 90 ц. На листу ч. 6 і ч. 19 збирав Тимко Кієп. Зложили по \$2: Т. Кієп, Н. Карпик; по \$1: А. Струж, І. Маршико, Т. Вортігра, А. Нещо; Петро Овук 50 ц. На листу ч. 20 зложили: по \$2: О. О. Ротко, Г. Натинко; по \$1: Р. Гроздич, Марія Дашур, І. Шелот, М. Карпик; На листу ч. 23 збирав Іван Прийдун. Зложили: І. Прийдун \$1; по 50 ц.: Олена Прийдун, Стефанія Беррі, Т. Прийдун, А. Гамулак, Марія Шмидла. Разом збирав \$64.75. За вірні лист \$3.50. Останнє \$60.65.

Попередньо оголошено в „Свободі“ дохід з концерту \$53.70. Союз Українок жертвував \$25; Український Клуб жертвував \$25; дохід з повільно поданих лист \$60.65; з року 1938 на руках комітету осталося 51 ц. Разом \$164.86. Дрібні розходки секр. і касирка 86 ц. Вислали до Обеднання \$164.

Михайло Кривік, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

На ранених Січовиків.

В неділю, 23 квітня ц. р., заходом комітету Тов. Любон уладжено в домі громадин гостину. В часі гостини предсідник В. Стриковський покликав до слова таких привагих громадян: Михайла Вишіванюка, Михайла Дубаса, Матія Качмарника, Антона Гарасима і Михайла Рибаків. Останній у палкій промові розказав про жахливі події, що діялись у Карпатській Україні, а також про героїзм карпатських Січовиків, що трупом заселили рідні лани, щоб не дати їх ворогові. Багато з них лишилися раненими, а багато ждали опустити краї. Отож для тих, які зазнали привагих зложити свої жертви.

Предсідник попросив Антона Галамагу й Антона Гарасима, щоби пішли між гостей і збираві жертви. Зложили: П. Вавро \$5; по \$1: М. Рибак, М. Вишіванюк, В. Стриковський, Т. Малик, М. Качмарник, В. Бендіз, П. Качур, О. Гарасим, М. Дубас, М. Невинор, Т. Сидорик, Т. Білі, М. Лев, І. Мамчур, О. Вишіванюк, А. Сохара, П. Козичини, М. Горбоний, А. Галамага, Ф. Михайличко; по 50 ц.: П. Мельник, П. Данилович, С. Мін, Е. Дубас; дрібними \$4.25. Разом \$31.25, які вислали через Обеднання. Подяка належить жертводавцям і комітетові, як старшим так і молодим, що не жалували труду ні жертви.

Теодор Малик.

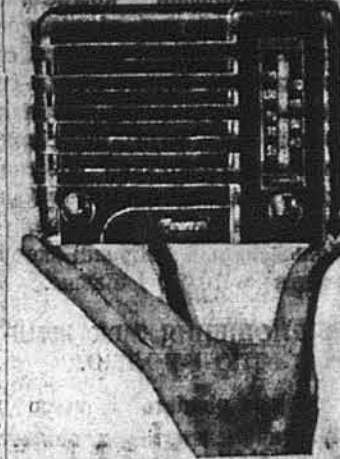
НЬО ЙОРК, Н. Й.

З весілля на народню цілю. На весілля в громадин Антона та Марії Салі, які віддавали свою дочку за українця Івана Малаголюка 21 травня ц. р., гості не забули і про Рідний Край. Іван Св. Кобзар післав між гостей і збирав на карпатських Січовиків \$30.50. З того виплатили через Обеднання \$20 на Січовиків, а \$10.50 на українську програму. Зложили:

ДРУГЕ РАДІО ДЛЯ ВАШОГО ДОМУ

ПРАЄ ВСІ СТАЛІ — КОШТУЄ

ЛИШЕ 6.95

EMERSON

"EMERSONETTE"

EMERSON MODEL CF-255

\$6.95

At last — a PRACTICAL radio small enough to fit in the palm of your hand! The "EMERSONETTE" is a guaranteed product of the styling and engineering efficiency which has made Emerson Radio famous through the world. AC-DC — Plays Anywhere.

RADIO and PHONOGRAPH COMBINATIONS

EMERSON No. BM-216

\$19.95.

MODEL BM-216 — \$24.95.

5 Tubes AC. American Broadcasts and Police Calls. Electro Dynamic Speaker. Built-in Antenna. Phonograph: Constant Speed AC Electric Motor. Crystal Pick-up. Tangential Tone Arm. Plays 10-inch and 12-inch records. Hand-rubbed walnut finish cabinet.

В Сурмі знайдете великий вибір Радіо, Комбінацій, також рекордів, нот і т. д.

Дистанте даром книжку про Світову Виставу. Зайдіть або напишіть:

SURMA

325 E. 14th ST., NEW YORK (мжк 1, 2, 2. Евено)

Зложили по \$1: молода пара (Іван і Степанія Палагнюк), родичі (А. і Марія Салі), І. Драган, Єв. Кобзар, Гудим, І. Бабінець, М. Мисак, Н. Полішук, П. Гнатів, Зіваши, П. Турчан, Табак, І. Талецький, Ч. Бремаєр, М. Кожушко, Г. Ковальський, Г. Кіт, В. Бек, Н. Середюк, П. Кучма, Досіки, В. Місевич, М. Василько, Н. Демків, І. Грамник, П. і М. Балши, Н. Крети; по 50 ц.: Ксея Кріль, Антоніна Кавецька, Т. Лев, М. Кожушко, Крупики, Салі, Н. Чума, Тая Давидів, І. Кривський.

Нью Йорк, Н. Й. — О. Бандар переіслав через Обеднання \$1 на Січовиків Карпатської України.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

На народні ціли.

Гром. Микола Банашак переіслав до Обеднання від 204 відділу У. Н. Союзу \$45, призначені на такі цілі: \$30 на політичних в'язнів, а \$15 на видання книжок, історії України та „Україна й українці“, якими займається Обеднання.

ВЗОРІ

КАНА. НІТКИ ДО

УКRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р ГОРІН АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неспіврано від 10 до 12.

КОСИ

Маємо австрійські серпи і коси з найліпшої сребрістої сталі, коса довга 32 цалі, важить поверх фунта, за одним поклепанням косить пару днів. Коса широка \$2.50 з переснажний 50 ц. Бабка 75 ц. Молоток 60 ц. Брусок 25 ц. Серп з зубами \$1.00.

Замовлення адрес з грішми пошлате на адресу:

UKRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Господі, я хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й крок. Аналіз крові для подорожного садопта.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

Gramercy 7-7697

Офісний години 10—8; неділя 11—2

Лікар-доктор до обслуговування

X & Флюроскоп.

МИРОН ЛІТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОІРЄБНИК

Без рибкини, як далеко шов! Подарком бізай потреби (ска-фонуйте до нас. Обслуговування і весілля — Обіди: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: ELIZ 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Університет

заряджує пограбків по ціні так низькій, як \$150 Обслуговування крадіа

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.

Highest funeral is low as \$150

Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel: ORCHARD 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 188 St.), BRONX, N. Y.

Tel. LEXINGTON 8-8577

Листонош.

„Коли приступлю до писання споминів, то своїй книжці дам заголовок „Від мільонера до жебрака і від жебрака до мільонера“.

„Невже ви в своїйому житті перекодили такі переміни?“

„То ні! Одне, я як листонош приходжу кожного дня, однаково як до мільонера, так

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(1)

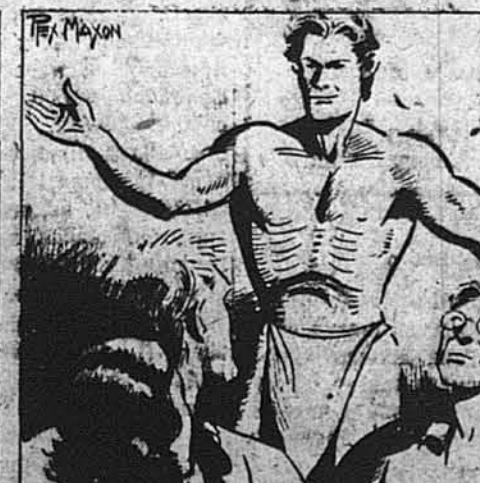
Поглиблений у темну, холонду африканську ніч, малий гурт людей задоволено сидів біля вогню в шаласі, що належав до Тарзана. Вони мали повну причину почуватися задоволено. Вони щойно закінчили небезпечну і повну пригоди виправу. А тепер по тяжких і небезпечних трудах заслужили хвилину приємного сокою. Відпочинок по корисній роботі все прийнятний.

Саме вирвано з рук войовничого жіночого племені в краю Каджі молоді і гарні доньку лорда Мавтфорда, Гонфалю. Довгий час Гонфалю знаходилася у полоні цього племені, над котрим має магійний вплив Мафка. А цей магійний вплив Мафка витискає на своє племя при допомозі двох великих і гарних допрогоцінних каменів: жемчуга й шмараду.

Гонфалю сиділа в гурті. Але її настрої не був такий весілий, як її співтоваришів. Вона лийно прислухувалася до їхньої розмови і нагло, під впливом якогось неприємного прочуття, стрепенулася і сказала: „Я не буду чути безпечною так довго, як довго ми тут“. „Не бійся“, відповів ласкаво Стелі Вуд, „Тарзан помагав нам у найбільшій небезпеці, допоможе і далі“.

Тепер прийшла черга на Тарзана щось сказати і потвердити заввагу Вуда. Тарзан встав і промовив: „Не бійтесь, ви подорожуватимете безпечно, аж до побережжя, до цивілізації“. Проте, здавалось, Тарзан помилявся. А може й знав, та не хотів про те говорити. Бо невидна рука вже тепер простягалася по них, небезпечніша і страшніша, ніж коленибуль пелетим